

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

THE GUIDELINE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE MORAL ETHICS PROMOTION FOR STUDENTS IN SCHOOL UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ศิรินภา คำปัญญา^{1*} สุขุม พรหมเมืองคุณ² ศักดินาภรณ์ นันท์³

Sirinapa Cumpunya^{1*} Sukhum Prommuangkun² Sakdinaporn Nunttee³

^{1*} คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Loei Rajabhat University

*Corresponding author, e-mail: sirinapa.comp@hotmail.com

Received: August 19, 2021; Revised: August 31, 2021; Accepted: September 13, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนและ 3) เพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 32 คน และครู จำนวน 268 คน รวม 300 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie and Morgan ส่วนข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.54-0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.97 และส่วนข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.52-0.98 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.98 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practices) จำนวน 3 โรงเรียน 3) ร่างแนวทาง กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จำนวน 12 คน 4) แบบประเมินอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการพัฒนาแนวทางการส่งเสริม 2) คุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.65) สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.65, S.D. = 0.46) 3) ผลการพัฒนา

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่ามีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.120 ถึง 0.153 ด้านที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และ 5) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และการสนทนากลุ่มเพื่อขยายกว้างและยืนยัน ได้ 5 องค์ประกอบ 25 แนวทางการพัฒนา 3) ผลการประเมินเชิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.81, S.D.= 0.39$)

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง คุณธรรมจริยธรรม ความยั่งยืน

Abstract

The research objectives of this study were 1) to study the current condition, desirable condition and needs for developing the guideline to promote sustainable moral ethics for students in the schools under Loei primary educational service area office 1., 2) To develop guideline to promote sustainable moral ethics for students in schools and 3) To evaluate the guideline to promote sustainable moral ethics for students under Loei primary educational service area office 1. The are three types of data collection tools: 1) questionnaires. The sample respondents in this survey were administrators and teachers in schools under Loei primary educational service area office 1. They were classified in to 32 administrators and 268 teachers, totaling 300 by comparing the total population with the Krejcie and Morgan sample size table. Confidence of the whole questionnaire 0.97 and the confidence of the whole questionnaire were 0.98. 2) Semi-structured interview form. Three model school administrators were interviewed at Best Practices. 3) Draft guidelines, target groups are stakeholders. (Stakeholder) of 12 people 4) Assessment form based on expert criteria it consists of 5 experts. The statistics used to analyze the quantitative data are frequency, percentage, mean and standard deviation, and qualitative data analysis by descriptive analysis. The research revealed that; 1) Administrators and teachers agree that the guideline to promote sustainable educational ethics for students in schools under Loei primary educational area office 1 was averagely at high level ($\bar{X}=4.07, S.D. = 0.65$) 2) the desirable condition regarding the guideline to promote sustainable educational ethics for students in schools under Loei primary educational area office 1 was at the highest level ($\bar{X}=4.65, S.D. = 0.46$) 2) Results of the developing the guidelines to promote sustainable educational ethics for students in schools under Loei primary educational area office 1 by raking the importance of each aspects as assessment and evaluation, sustainable moral ethics promotion activities, learning and teaching management, administrative management, and environment management respectively, all aspects were evaluated at the highest level. When considering each of aspects, it was found that all aspects were evaluated at highest level, ranking from highest to lowest as appropriateness, possibility, and advantages respectively. 3) Assessment results based on expert criteria, Overall. It was at the highest level ($\bar{X}= 4.81, S.D.= 0.39$)

Keywords: Guidelines; Moral Ethnics, Sustainability

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา การที่จะยกระดับศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สูงขึ้น หลายฝ่ายจะต้องเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา และทุ่มเททรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องพัฒนาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่รู้เท่าทันความเจริญ มีหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงตนอยู่ในโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงได้ และจากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2562 มุ่งพัฒนาให้นักเรียนทุกคนบรรลุถึงศักยภาพสูงสุดในตนด้านคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) อีกประการหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นห่วงมากคือเด็กขาดคุณธรรม จริยธรรมในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงขึ้น และเป็น การเรียนแบบกันของเด็ก และเยาวชนจนขยายวงกว้างจากสังคมเมืองสู่สังคมชนบท จึงเห็นได้ว่า คนเก่งหรือความเก่งที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน ไม่ได้เป็นหลักประกันว่า เขาผู้นั้นจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม จึงต้องเป็นคนดี และคนมีความสุขประกอบเข้า มาเป็นพื้นฐานสำคัญ เนื่องจากคนที่มีควมดี และมีความสุขย่อมใช้ความเก่งของตนเองไปใช้ในทางที่ดีมีประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม ปัญหาทั้งหมดนั้นส่วนหนึ่งเพราะขาดคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนในสังคมทุกคนและทุกสาขาอาชีพ การขาดคุณธรรมจริยธรรมทั้งในบุคคลและในวิชาชีพอาจมีผลร้ายต่อตนเอง สังคม และวงการวิชาชีพ ในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมประชาชนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นแกนกลางของการพัฒนาด้านอื่น ๆ ทั้งเศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองการปกครอง การพัฒนาที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักย่อมเกิดผลร้ายมากกว่าผลดี ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถเกื้อหนุนการพัฒนา ประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำหรับโครงการโรงเรียนคุณธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2555 เป็นการดำเนินงาน เพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” และพระราชทานหลัก 3 ประการ ในเรื่องครูและนักเรียนว่า “ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู” ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจ ต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งขันกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี ที่ทรงพระราชทานให้กับคณะองคมนตรีก่อนนำมาถ่ายทอดบอกกล่าว โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรีและประธานกรรมการมูลนิธิสัจธรรม เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ เยาวชนอย่างยั่งยืน สนับสนุนกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและเด็ก รวมถึงสนับสนุนการเสริมสร้างเกียรติยศศักดิ์ศรี และอุดมการณ์ของครู เพื่อให้ครูเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เพื่อมุ่งพัฒนาให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักรู้เข้าใจ และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดี อย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกลึกซึ้งประทับใจรวมทั้ง สร้างเครือข่ายชุมชนองค์กร แห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่าง เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559. ก : 1) ในส่วนของผลการวิจัย การศึกษาสภาพ ปัจจุบันปัญหาด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารขาดการส่งเสริม ให้มีความสำคัญกับการดำเนินงานด้านนี้ในระดับน้อย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โรงเรียนขาดความพร้อมเรื่องการปรับปรุง สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ ทำให้บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูขาดเทคนิคการสอนที่หลากหลายไม่ทันสมัย ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

มีปัญหาในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม ส่วนการวัดประเมินผล ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไม่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางกำหนด (สุชาติ บางวิเศษ, 2560)

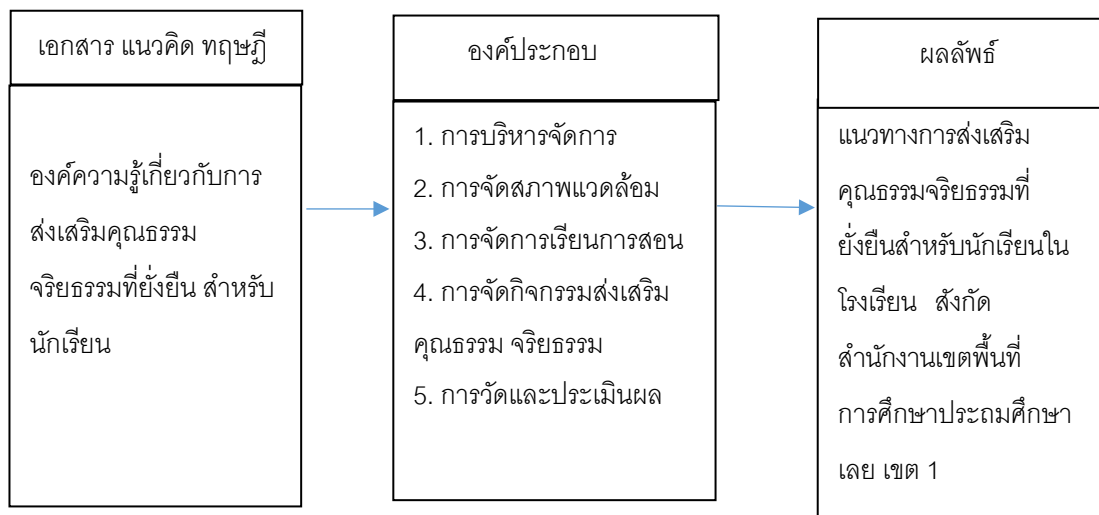
ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมเป็นส่วนประกอบที่สำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 องค์ประกอบของการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ของนักวิชาการหลายท่าน และนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งมีอยู่ 5 ด้าน 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดสภาพแวดล้อม 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ 5) การวัดและประเมินผล ตามภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยได้ ศึกษาข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งเน้นลักษณะของข้อมูลจากหลายแหล่ง (Multiple data sources) ใช้ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 145 โรงเรียน จำนวน 1,352 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2563: ข้อมูลอัตรากำลัง 20 กรกฎาคม 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบสนองถามในการสำรวจครั้งนี้เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 รวม 300 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 32 คน และครู จำนวน 268 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie; & Morgan (1970: 608-609) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling Technique)

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยของหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check-List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่นำมาศึกษา 5 ด้านคือ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดสภาพแวดล้อม 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ 5) การวัดและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์เป็นระดับคะแนนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ระดับความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในระยะที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index = PNI) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2542)

ระยะที่ 2 ร่างการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) โดยการกำหนดเกณฑ์โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านนาโคก อำเภอเมืองเลย โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด อำเภอนาดัง และโรงเรียนบ้านท่าลี่ อำเภอท่าลี่ เครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการ ที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ครู จำนวน 3 คน และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นบันทึกการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 ประเมินการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการประเมินเชิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเมินความเหมาะสม (Propriety) มีความเป็นไปได้ (Feasibility) มีความเป็นประโยชน์ (Utility) ของการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบประเมินเชิงเกณฑ์ การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นแบบแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยของหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ในการนัดหมาย วัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินเชิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.11, S.D.= 0.65)

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.65, S.D.=0.46)

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากความถี่มากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้คือ การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการจัดสภาพแวดล้อม ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระยะที่ 2 ร่างการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.1 ผลการศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) โดยสัมภาษณ์การการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด อำเภอหนองน้ำน้อย 2) โรงเรียนบ้านนาโคก อำเภอเมืองเลย 3) โรงเรียนบ้านท่าลี่ อำเภอท่าลี่ และนำข้อมูลแนวคิด ความคิดเห็นมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียน พบว่ามีแนวทางในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนที่สอดคล้องกัน แต่จะมีขั้นตอนบางขั้นตอนที่เหมือนและแตกต่างกันซึ่งมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่าการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีรายละเอียดและองค์ประกอบของการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดสภาพแวดล้อม 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 5) การวัดและประเมินผล

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการ ที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ครู จำนวน 3 คน และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อการยกย่อง และยืนยันองค์ประกอบ การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียน และผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุป ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ มี 4 แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ 1.2) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 1.3) ส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และ 1.4) มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มี 3 แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 2.1) จัดให้มีห้องเรียนที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม 2.2) ปรับปรุงอาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ให้ทันสมัย 2.3) บริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ให้สะอาด น่าอยู่ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน มี 3 แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 3.1) ส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้สอดแทรกคุณธรรม

จริยธรรม 3.2) ครูเอาใจใส่ดูแลการแต่งกายของนักเรียน 3.3) ครูจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มี 6 แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 4.1) กิจกรรมการยกย่องนักเรียนที่มีความประพฤติดี 4.2) การอบรมในเรื่องของมารยาท 4.3) การอบรมเรื่องคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง 4.4) การมีส่วนร่วมกับชุมชนในวันสำคัญ 4.5) การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมเป็นประจำทุกภาคเรียน 4.6) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล มี 5 แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 5.1) การติดตามผลการประเมินคุณธรรมของผู้เรียน 5.2) มีการยกย่องผลงานนักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม 5.3) ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน 5.4) มีวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย เช่นการสังเกต การสัมภาษณ์ 5.5) นำผลการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

ระยะที่ 3 ผลการประเมินเชิงคุณภาพ ผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.35, S.D. = 1.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเหมาะสม (\bar{X} = 4.97, S.D. = 0.06) ด้านความเป็นไปได้ (\bar{X} = 4.74, S.D. = 0.44) และด้านความเป็นประโยชน์ (\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.13) ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ จัดทำการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียน หลังจากปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำ และนำมาจัดทำพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ยกร่างแนวทางองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์เพื่อลงสู่การปฏิบัติ 2) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน 3) ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 4) มีการนิเทศ ติดตาม สนับสนุนและ ประเมินผล ในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 1) จัดให้มีห้องเรียนที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 2) ปรับปรุงอาคารสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้มีสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาด ร่มรื่นน่าอยู่ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 3) การจัดการเกี่ยวกับสภาพอาคารสถานที่ ตกแต่งจัดทำป้ายแสดงคำขวัญ คำกลอน คติธรรม สุภาษิตคำพังเพยต่าง ๆ ให้นักเรียนได้อ่านและศึกษาค้นคว้า

ด้านที่ 3 การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระรายวิชา 2) ครูเอาใจใส่ กำกับ ดูแล ติดตามนักเรียน ทั้งการแต่งกาย คำพูด และความประพฤติ 3) ครูจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมทุกครั้งที่ได้จัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระ

ด้านที่ 4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริม ยกย่องนักเรียนที่มีความประพฤติดี 2) การจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกมารยาท การแสดงความคิดเห็นต่อบุคคลต่าง ๆ 3) สนับสนุนการอบรมคุณธรรมจริยธรรมหน้าเสาธงอย่างต่อเนื่อง 4) การมีส่วนร่วมกับชุมชนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 5) การเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมเป็นประจำทุกปีการศึกษา 6) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) มีการติดตามผลการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นการประพฤติปฏิบัติของนักเรียนเป็นสำคัญ 2) มีการยกย่องผลงานของนักเรียนดีเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และมีการติดตามผลการประเมินด้านคุณธรรม 4) ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 5) นำผลการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมไปใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน

อภิปรายผล

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้านทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินส่งเสริมให้ครูและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นรวมทั้งได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีเกิดความภาคภูมิใจในการทำมาหากินที่ดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งอาจเนื่องมาจากนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรม ประเพณีที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่นกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมประจำวันและประจำสัปดาห์ กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนาเป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับกรอบความคิดหลักในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (2560: 71) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจะต้องใช้หลาย ๆ วิธีในลักษณะสัมพันธ์กันคือจะต้องค่อย ๆ ปลูกฝังทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านกระบวนการทางงานกระบวนการเรียนการสอนและการหาคำตอบให้แก่ชีวิตในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นกระบวนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างต่อเนื่องจะสามารถพัฒนาให้เป็นคนมีคุณธรรมที่เข้าสู่ความจริงแท้สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมและเยาวชนในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดีมีระเบียบวินัยเคารพกฎหมายมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทยยึดมั่นร่วมมือกันดำรงรักษาและป้องกันสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. ผลการยกย่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบนำมาอภิปรายผล ดังนี้คือ

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรกำหนดนโยบาย หลักการเป้าหมาย แผนงาน แนวปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ อันทำให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนว่าจะใช้วิธีการบริหารได้ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการจัดการโรงเรียน สอดคล้องกับ กนกพร เพ็ชรพงศ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูมีบทบาทระดับมาก และสอดคล้องกับสุรพล บุญมีทองอยู่

(2556:98) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน และสามารถบริหารจัดการตามบทบาทและหน้าที่ได้อย่างดีด้วย โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ตามคุณลักษณะวิชาชีพและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีอยู่ อีกทั้งประสานความร่วมมือกับชุมชนให้เกิดพลังร่วมที่จะผลักดันให้การจัดการศึกษาได้พัฒนาอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ควรมีแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมว่าโรงเรียนต้องกำหนดขอบข่ายให้ครอบคลุมถึงสิ่งทั้งปวงในโรงเรียน ได้แก่ อาคารสถานที่ บุคคลในโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และการประพฤติปฏิบัติของบุคคล ทุกฝ่าย ทุกคนในโรงเรียน เพราะต่างมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นอยู่ในบ้าน และในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ของนักเรียน พฤติกรรมของครู ผู้ปกครองจะเป็นองค์ประกอบให้เด็กแสดงพฤติกรรม ตามที่ได้รับทราบเอาใจใส่และยึดถือปฏิบัติตามจนเป็นนิสัยตลอดไป หากนักเรียนได้รับสิ่งแวดล้อมที่ดี พฤติกรรมที่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นกับเด็กตามมา ซึ่งสอดคล้องกับ พระบารุณ ปญญาโณ (โพธิ์ศรี) (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม พบว่าด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม นักศึกษาเห็นว่าชุมชนไม่ได้มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีขึ้น

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยครูจะต้องเอาใจใส่และสอน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในทุกกลุ่มสาระ การจัดการเรียน การสอน ควรมีทั้งแบบบูรณาการและการสอนเฉพาะคุณธรรมที่ต้องการเน้น ครูจะต้องจัดประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้เกิดขึ้นจริงซึ่งสอดคล้องกับวิกิรานต์ พิพิทภักดิ์ (2553:43) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และคุณธรรมอันพึงประสงค์บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยครูจะต้องเอาใจใส่และสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไว้ในกลุ่มสาระการจัดการเรียนการสอน ควรมีทั้ง แบบบูรณาการให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน หรือสอนแยกเฉพาะคุณธรรม ที่ต้องการเน้นและครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านคุณธรรม และจริยธรรม

2.4 ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนต้องได้รับความ ร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่บุคคลรอบข้าง เพื่อนๆ และทุกส่วนอื่น ๆ โดยเน้นปฏิบัติมากกว่าจดจำเนื้อหา ที่สำคัญผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เพราะคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติในบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นจากความคิด รวบรวมของบุคคล ดังนั้น การได้เห็นสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวที่ตนนับว่ามีส่วนสำคัญยิ่งในการปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนซึ่งสอดคล้องกับไชยพร เรื่องแหล่ง (2556) ได้ทำการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนอย่างหลากหลายครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

2.5 ด้านการวัดผลประเมินผล การวัดและประเมินผลที่ดีควรทำการประเมินตามสภาพจริง การประเมินตามสภาพจริงจะต้องออกแบบการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ และการประเมินผลไปด้วยกัน และกำหนดเกณฑ์การประเมิน Rubrics ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงและจะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำผลการวัดและประเมินผลนั้นมาพัฒนาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553:12-13) ได้เสนอข้อกำหนดการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษามีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้สถานศึกษาจึงควรกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. หน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ควรมีนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษานำการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนที่ยังอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้น
2. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ เช่น ตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีประชุมชี้แจงทำความเข้าใจรูปแบบและแนวทางการดำเนินการ รวมทั้งควรมีการประเมินผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

โรงเรียนควรนำจุดเด่นหรือความสำเร็จการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนที่ยังอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการและรักษามาตรฐานการปฏิบัติตามการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนที่ยังอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ไว้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกพร เพ็ชรพงศ์ และคณะ. (2558). *บทบาทของครูในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน*.
ไชยพร เรืองแหล่. (2556). *บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานพ จาดเปรม. (2558). *แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1*. วิทยานิพนธ์. ค.ม. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี). (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุพิน คณะวัน. (2562). *บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์. ค.ม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิกิรนต์ พิพิทภักดิ์. (2553). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2559). *หนังสือคู่มือจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ.

สุชาติ บางวิเศษ. (2560). *ศูนย์ปฏิบัติการธรรมสวนเวฬุวัน จังหวัดขอนแก่น : บทบาทการจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรม กรรมาฐานของพระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-608.

Likert, R. (1967). *The Human Organization*. New York: McGraw-Hill.